

Υπόθεση C-36/20 PPU

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως βάσει του άρθρου 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

25 Ιανουαρίου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Juzgado de Instrucción n.º 3 de San Bartolomé de Tirajana
(Ισπανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

20 Ιανουαρίου 2020

Προσφεύγουσα/καθής:

Ministerio Fiscal

Προσφεύγων/καθού:

VL

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Απομάκρυνση υπηκόου τρίτης χώρας.

Αντικείμενο και νομική βάση του προδικαστικού ερωτήματος

Το ζήτημα εάν οι ανακριτές μπορούν να θεωρηθούν ως αρχή ενόπιον της οποίας οι αιτούντες διεθνή προστασία μπορούν να εκδηλώσουν τη βούλησή τους να αιτηθούν την εν λόγω προστασία. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, ζητείται η αποσαφήνιση ορισμένων εννόμων συνεπειών που απορρέουν από την εν λόγω εκτίμηση.

Νομική βάση είναι το άρθρο 267 ΣΛΕΕ.

Προδικαστικά ερωτήματα

1) Το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο[,] της οδηγίας 2013/32/ΕΕ προβλέπει την περίπτωση στην οποία αιτήσεις διεθνούς προστασίας υποβάλλονται σε άλλες αρχές οι οποίες δεν είναι αρμόδιες για την καταχώρισή τους δυνάμει του εθνικού δικαίου και, στην περίπτωση αυτή, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η καταχώριση να πραγματοποιείται το αργότερο έξι εργάσιμες ημέρες μετά την υποβολή της αίτησης.

Έχει η ως άνω διάταξη την έννοια ότι οι ανακριτές που είναι αρμόδιοι να αποφανθούν επί της κράτησης αλλοδαπών, σύμφωνα με το εθνικό ισπανικό δίκαιο, συμπεριλαμβάνονται στις «άλλες αρχές» ενώπιον των οποίων, μολοντί δεν είναι αρμόδιες για την καταχώριση της αιτήσεως διεθνούς προστασίας, μπορούν οι αιτούντες να εκδηλώσουν τη βούλησή τους να υποβάλουν την εν λόγω αίτηση;

2) Σε περίπτωση που θεωρηθεί ότι ο ανακριτής αποτελεί τέτοια αρχή, [έ]χει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/32/ΕΕ την έννοια ότι ο ανακριτής πρέπει να ενημερώνει τους αιτούντες σχετικά με το πού και το πώς μπορούν να υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας και, σε περίπτωση που υποβληθεί τέτοια αίτηση, πρέπει να τη διαβιβάζει στο όργανο που είναι αρμόδιο, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, για την καταχώριση και την εξέτασή της, καθώς και στην αρμόδια διοικητική αρχή, προκειμένου να ληφθούν υπέρ του αιτούντος τα μέτρα υποδοχής που προβλέπονται στο άρθρο 17 της οδηγίας 2013/33/ΕΕ;

3) Έχουν το άρθρο 26 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ και το άρθρο 8 της οδηγίας 2013/33/ΕΕ την έννοια ότι δεν επιτρέπεται η κράτηση υπηκόου τρίτης χώρας παρά μόνον εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 8, παράγραφος 3, της οδηγίας 2013/33/ΕΕ, για τον λόγο ότι ο αιτών προστατεύεται από την αρχή της μη επαναπροώθησης από τη στιγμή που προβαίνει στη σχετική δήλωση ενώπιον του ανακριτή;

Προβαλλόμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

- Άρθρα 67 και 78 ΣΛΕΕ.
- Άρθρα 18, 19 και 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- Άρθρα 6, 9, 12 και 26 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με

κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας.

- Άρθρα 8, 9, 10 και 17 της οδηγίας 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία.

Προβαλλόμενες διατάξεις του εθνικού δικαίου

- Άρθρα 58, παράγραφος 4, 61, 62 και 64, παράγραφος 5, του Ley Orgánica 4/2000, de 11 de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social (Boletín Oficial del Estado número 10, de 12/01/2000) [οργανικού νόμου της 11ης Ιανουαρίου 2000, σχετικά με τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των αλλοδαπών στην Ισπανία και με την κοινωνική τους ένταξη (Επίσημη Εφημερίδα της Ισπανικής Κυβερνήσεως αριθ. 10, της 12ης Ιανουαρίου 2000)].
- Άρθρα 2, 3 και 5 του Ley 12/2009, de 30 de octubre, reguladora del derecho de asilo y de la protección subsidiaria (Boletín Oficial del Estado número 263, de 31/10/2009) [νόμου 12/2009, της 30ής Οκτωβρίου, για τη ρύθμιση του δικαιώματος στο άσυλο και στην επικουρική προστασία (Επίσημη Εφημερίδα της Ισπανικής Κυβερνήσεως αριθ. 263, της 31ης Οκτωβρίου 2009)].

Συνοπτική παράθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας της κύριας δίκης

- 1 Στις 12 Δεκεμβρίου 2019 συνελήφθησαν 45 άρρενες από την υποσαχάρια Αφρική, μεταξύ των οποίων και ο VL, οι οποίοι επέβαιναν επί λέμβου και προσπαθούσαν να εισέλθουν στην Ισπανία. Οι επιβάτες της λέμβου περισυνελέγησαν από σκάφος της Salvamento Marítimo (υπηρεσίας θαλασσίων διασώσεων) που ελλιμενίστηκε στη νήσο Γκραν Κανάρια την ίδια ημέρα.
- 2 Αφού τους παρασχέθηκε μια πρώτη ιατρική και ανθρωπιστική βοήθεια από τον Ερυθρό Σταυρό και τη Servicio Canario de Salud (Υπηρεσία Υγείας των Καναρίων Νήσων), μεταφέρθηκαν σε εγκαταστάσεις της αστυνομίας, στις οποίες συνελήφθησαν και ενημερώθηκαν για τα δικαιώματά τους στις 13 Δεκεμβρίου 2019. Την ίδια ημέρα, η Subdelegación del Gobierno en Las Palmas (Αντιπροσωπεία της Ισπανικής Κυβερνήσεως στη Las Palmas) εξέδωσε απόφαση

επαναπροωθήσεως σε βάρος τους για τον λόγο ότι επιδίωξαν να εισέλθουν παρανόμως στην Ισπανία και ζήτησε τη μεταγωγή τους σε κέντρο διοικητικής κράτησης αλλοδαπών (στο εξής: ΚΚΑ).

- 3 Στις 14 Δεκεμβρίου 2019 ο VL προσήχθη ενώπιον του αιτούντος δικαιοδοτικού οργάνου, του Juzgado de Instrucción n.º 3 de San Bartolomé de Tirajana (τρίτου ανακριτή του San Bartolomé de Tirajana), προκειμένου να κριθεί η κράτησή του στο κέντρο διοικητικής κράτησης. Το ως άνω όργανο διενήργησε προκαταρκτική εξέταση και εξέδωσε διάταξη με την οποία καλούσε σε απολογία τον VL, ο οποίος ενημερώθηκε σχετικά με τα δικαιώματά του και στον οποίο παρασχέθηκε συνδρομή δικηγόρου και διερμηνέα της γλώσσας μπαμπάρα. Ο VL ενημερώθηκε σχετικά με τα δικαιώματά του και εκδήλωσε τη πρόθεσή του να ζητήσει διεθνή προστασία για τον λόγο ότι διατηρούσε βάσιμους φόβους διώξεως λόγω φυλής ή ιδιότητας μέλους κοινωνικής ομάδας, εξαιτίας της εμπόλεμης καταστάσεως που επικρατούσε στη χώρα καταγωγής του, το Μάλι, ενώ δήλωσε ότι φοβόταν να επιστρέψει διότι κινδύνευε να τον σκοτώσουν. Η απολογία του διαβιβάστηκε στη Ministerio Fiscal (εισαγγελική αρχή), η οποία δεν αντιτάχθηκε στην κράτησή του σε ΚΚΑ.
- 4 Επιπλέον, η αίτηση διεθνούς προστασίας διαβιβάστηκε στην Comisión Española de Ayuda al Refugiado (Ισπανική Επιτροπή για τους Πρόσφυγες), η οποία δήλωσε ότι δεν υφίστατο διαθέσιμη θέση σε κέντρο πρώτης υποδοχής, αλλά ότι μπορούσε ενδεχομένως να βρεθεί θέση φιλοξενίας για ανθρωπιστικούς λόγους σε κέντρο του Ερυθρού Σταυρού, εν αναμονή της θέσης για αιτούντες διεθνή προστασία. Ο Ερυθρός Σταυρός ενημέρωσε ότι διέθετε 16 κενές θέσεις σε κέντρο ανθρωπιστικής βοήθειας, αλλά ότι το σχετικό αίτημα έπρεπε να διεκπεραιωθεί μέσω των αστυνομικών αρχών ή της Αντιπροσωπείας της Κυβέρνησης. Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο απέστειλε διάφορα αιτήματα προς τους εν λόγω φορείς με σκοπό την διεκπεραίωση της τοποθέτησης σε θέση φιλοξενίας για ανθρωπιστικούς λόγους.
- 5 Επίσης, εκδόθηκε διάταξη με την οποία η αστυνομία κλήθηκε να εκδώσει το σχετικό έγγραφο με το οποίο δηλώνεται η βούληση υποβολής αιτήσεως διεθνούς προστασίας, καθόσον ο VL και άλλα 25 άτομα των οποίων είχε ζητηθεί η κράτηση σε κέντρο διοικητικής κράτησης είχαν εκδηλώσει την πρόθεσή τους να ζητήσουν διεθνή προστασία και η εν λόγω αίτηση υποβλήθηκε ενώπιον αρχής που δεν ήταν αρμόδια για την καταχώριση σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Η εν λόγω διάταξη εκδόθηκε για τους σκοπούς της συμμορφώσεως με το άρθρο 6, παράγραφος 1, της

οδηγίας 2013/32, σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η καταχώριση να γίνεται το αργότερο έξι εργάσιμες ημέρες μετά την υποβολή της αίτησης. Με την εν λόγω διάταξη επίσης διατάχθηκε το Ministerio de Trabajo, Migraciones y Seguridad Social (Υπουργείο Εργασίας, Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ασφάλισης, Ισπανία), μεταξύ άλλων δημόσιων φορέων, να χορηγήσει μια θέση σε κέντρο υποδοχής για ανθρωπιστικούς λόγους, δεδομένου ότι οι αιτούντες διεθνή προστασία δεν διέθεταν βιοτικούς πόρους.

- 6 Το Ministerio de Trabajo, Migraciones y Seguridad Social (Υπουργείο Εργασίας, Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ασφάλισης, Ισπανία) ενημέρωσε ότι υπήρχαν 12 διαθέσιμες θέσεις υποδοχής για ανθρωπιστικούς λόγους, οι οποίες έπρεπε να χορηγηθούν στους εν λόγω αιτούντες με βάση κριτήρια ευαλωτότητας. Όσον αφορά τους υπόλοιπους 14 αιτούντες, μεταξύ των οποίων και ο VL, αποφασίστηκε η μεταγωγή τους σε κέντρο διοικητικής κράτησης διότι δεν υπήρχαν άλλοι διαθέσιμοι πόροι για την υποδοχή για ανθρωπιστικούς λόγους ούτε για αιτούντες διεθνή προστασία. Ομοίως, εκδόθηκε διάταξη με την οποία αποφασίστηκε η κράτηση του VL σε κέντρο διοικητικής κράτησης, καθόσον δεν υπήρχε άλλη λύση στεγάσεως, καίτοι επισημάνθηκε ότι δεν μπορούσε να κρατηθεί υπό τους όρους αυτούς, και προκειμένου να διεκπεραιωθεί στο εν λόγω κέντρο διοικητικής κράτησης η αίτηση διεθνούς προστασίας. Πριν μεταχθεί στο κέντρο διοικητικής κράτησης, εμφανίστηκε ενώπιον του αιτούντος δικαιοδοτικού οργάνου ένας αστυνομικός υπάλληλος προκειμένου να επιδώσει το έγγραφο ορισμού ημερομηνίας για τη συνέντευξη σχετικά με την αίτηση διεθνούς προστασίας σε όσους είχαν υποβάλει σχετική αίτηση, σε απόκριση προς το αίτημα που αναφέρεται στην ως άνω σκέψη 4.
- 7 Στις 18 Δεκεμβρίου 2019, η Ministerio Fiscal (εισαγγελική αρχή, Ισπανία) άσκησε προσφυγή κατά της εν λόγω διατάξεως. Η Ministerio Fiscal κρίνει ότι η εν λόγω διάταξη δεν εξυπηρετεί τον σκοπό για τον οποίον προορίζεται, ήτοι την επαναπροώθηση του αλλοδαπού υπηκόου, και ότι το αιτούν δικαστήριο υπερέβη τα όρια της αρμοδιότητάς του, καθόσον δεν είναι αρμόδιο να παραλάβει τη δήλωση με την οποία εκδηλώθηκε η βούληση υποβολής της αιτήσεως διεθνούς προστασίας. Η δικηγόρος του VL άσκησε επίσης προσφυγή κατά της εν λόγω διατάξεως, προβάλλοντας τον ισχυρισμό ότι ο τελευταίος δεν μπορούσε να κρατηθεί σε κέντρο διοικητικής κράτησης σύμφωνα με τις οδηγίες 2013/32 και 2013/33.

- 8 Το αιτούν δικαιοδοτικό όργανο διατηρεί αμφιβολίες ως προς την εκδίκαση των ως άνω προσφυγών και, ως εκ τούτου, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο την παρούσα αίτηση προδικαστικής απόφασης, ζητώντας την υπαγωγή της στην επείγουσα προδικαστική διαδικασία.

Βασικά επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 9 Η Ministerio Fiscal (εισαγγελική αρχή) υποστηρίζει ότι ο ανακριτής δεν είναι αρμόδιος να παραλάβει δήλωση με την οποία ζητείται διεθνής προστασία, δεδομένου ότι ο ανακριτής δεν είναι ένα εκ των οργάνων που προβλέπονται στον Ley de Asilo (νόμο περί ασύλου) ενώπιον των οποίων μπορεί να εκδηλωθεί η βούληση αιτήσεως ασύλου. Η Ministerio Fiscal ισχυρίζεται ότι ο ανακριτής οφείλει να περιορίζεται στο να λαμβάνει υπόψη, προκειμένου να αποφασίσει σχετικά με την κράτηση, το καθεστώς παράτυπης διαμονής του αλλοδαπού, προκειμένου να διασφαλιστεί η επαναπροώθηση στη χώρα καταγωγής. Διατείνεται ότι η αίτηση διεθνούς προστασίας που υποβλήθηκε ενώπιον του ανακριτή δεν συνιστά επαρκή λόγο για να μη διαταχθεί η κράτηση στο κέντρο διοικητικής κράτησης. Κατά την άποψή της, ο ανακριτής υπερέβη τα όρια της αρμοδιότητάς του κατά το μέτρο που υπέβαλε το σχετικό ερώτημα στο πλαίσιο της απολογίας υπηκόου τρίτης χώρας και κατά το μέτρο που αναζήτησε λύση για τη στέγαση του τελευταίου σε κέντρο πρώτης υποδοχής για αιτούντες διεθνή προστασία ή, ελλείψει αυτής, σε κέντρο υποδοχής για ανθρωπιστικούς λόγους.
- 10 Ο VL διατείνεται ότι ο ανακριτής είναι αρμόδιος να παραλάβει τη δήλωση της πρόθεσης να ζητηθεί διεθνής προστασία. Κατά την κρίση του, δεδομένου ότι η κράτηση στο κέντρο διοικητικής κράτησης διατάσσεται προκειμένου να εξασφαλιστεί η επαναπροώθηση και ότι οι αιτούντες διεθνή προστασία δεν μπορούν να επαναπροωθηθούν στη χώρα καταγωγής τους, η δήλωση της πρόθεσης αίτησης διεθνούς προστασίας πρέπει να παράγει αποτελέσματα από τη στιγμή της υποβολής της και, κατά συνέπεια, δεν μπορεί να διαταχθεί η μεταγωγή του στο κέντρο διοικητικής κράτησης.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης

- 11 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2013/32 ορίζει ότι εάν η αίτηση διεθνούς προστασίας υποβάλλεται σε άλλες αρχές οι

οποίες ενδεχομένως λαμβάνουν τέτοιες αιτήσεις αλλά δεν είναι αρμόδιες για την καταχώριση δυνάμει του εθνικού δικαίου, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η καταχώριση να γίνεται το αργότερο έξι εργάσιμες ημέρες μετά την υποβολή της αίτησης.

- 12 Το αιτούν δικαστήριο, ήτοι το Juzgado de Instrucción n.º 3 de San Bartolomé de Tirajana (τρίτος ανακριτής του San Bartolomé de Tirajana) θεωρεί ότι ο ανακριτής είναι μία από τις «άλλες αρχές» οι οποίες, χωρίς να είναι αρμόδιες για την καταχώριση της αιτήσεως δυνάμει του εθνικού δικαίου, μπορούν εντούτοις, δυνάμει της οδηγίας 2013/32, να καλέσουν το όργανο που είναι πράγματι αρμόδιο να καταχωρίσει την αίτηση εντός της ανώτατης προθεσμίας έξι εργάσιμων ημερών, όπως αυτή προβλέπεται από την οδηγία. Κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, σε περίπτωση που το Δικαστήριο συνταχθεί με την εν λόγω θέση, ο ανακριτής υποχρεούται να διαβιβάσει την αίτηση στο αρμόδιο όργανο για την καταχώριση και την εξέτασή της, ζητώντας να οριστεί ημερομηνία για την ολοκλήρωση των σχετικών διατυπώσεων. Ως εκ τούτου, από τη στιγμή της διαβιβάσεως της αιτήσεως στο αρμόδιο όργανο και της καταχωρίσεώς της, το εν λόγω πρόσωπο διαθέτει την ιδιότητα του αιτούντος διεθνή προστασία και προστατεύεται από την αρχή της μη επαναπροωθήσεως.
- 13 Αφετέρου, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι οι ανακριτές, οι οποίοι είναι αρμόδιοι να αποφανθούν επί της κράτησης των αλλοδαπών, οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τους, για τους σκοπούς αυτούς, συγκεκριμένες περιστάσεις που απαριθμούνται στο άρθρο 62 του Ley Orgánica 4/2000, de 11 de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social (οργανικού νόμου 4/2000 της 11ης Ιανουαρίου, σχετικά με τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των αλλοδαπών πολιτών στην Ισπανία και την κοινωνική τους ένταξη), μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνεται ο κίνδυνος μη εμφανίσεως του αλλοδαπού για τον λόγο ότι δεν διαθέτει κατοικία ή έγγραφα ταυτότητας, καθώς και οι ενέργειές του που τείνουν να δυσχεράνουν ή να αποτρέψουν την απομάκρυνση, η ύπαρξη προηγούμενης καταδίκης ή προηγούμενων διοικητικών κυρώσεων και λοιπών ποινικών διώξεων ή διοικητικών διαδικασιών επιβολής κυρώσεων, καθώς και ενδεχόμενη σοβαρή ασθένεια του αλλοδαπού. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι οι εν λόγω περιστάσεις δεν απαριθμούνται περιοριστικά στην εν λόγω διάταξη.
- 14 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, δυνάμει του άρθρου 26 της οδηγίας 2013/32, δεν επιτρέπεται η κράτηση των αιτούντων διεθνή

προστασία. Το εν λόγω άρθρο παραπέμπει στην οδηγία 2013/33, η οποία θεσπίζει στο άρθρο 8 αυτής την αρχή της μη κράτησης, κατά κανόνα, των αιτούντων διεθνή προστασία και προβλέπει τις περιπτώσεις στις οποίες χωρεί κράτηση και δυνατότητα λήψεως εναλλακτικών μέτρων. Ταυτόχρονα, το άρθρο 10, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2013/32, ορίζει ότι οι αιτούντες που τελούν υπό κράτηση κρατούνται χωριστά από άλλους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι δεν έχουν υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας.

- 15 Κατόπιν των ανωτέρω, το αιτούν δικαιοδοτικό όργανο εκτιμά ότι οι ως άνω οδηγίες υποχρεώνουν το σύνολο των ανακριτών να ενημερώνουν τους υπηκόους τρίτης χώρας και να τους ερωτούν σχετικά με την πρόθεσή τους να ζητήσουν διεθνή προστασία, προκειμένου να μην προχωρούν στην κράτησή τους εάν δεν συντρέχουν οι όροι που προβλέπονται από το άρθρο 8, και, σε περίπτωση που αποφασιστεί η κράτησή τους, να εξασφαλιστεί ότι οι αιτούντες διεθνή προστασία που τελούν υπό κράτηση κρατούνται χωριστά από άλλους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι δεν έχουν υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας. Ομοίως, η εν λόγω δήλωση βουλήσεως υπό την έννοια αυτή θα συνεπαγόταν τη λήψη των μέτρων υποδοχής που προβλέπονται στις εν λόγω οδηγίες.